

de Sixties

F. Hamburg ♦ Terugblik op een jeugd

de Sixties

Auteur: F.Hamburg
ISBN: 9789402153859
© 2016 F. Hamburg

Het weiland en de dijk	9
Mijn wereld wordt groter	27
Kerst, meisjes en muziek	43
Ik begin een paar dingen te begrijpen	57
de Sixties	75
Een schoolfeest	95
Jeugdliefde	109
Terugblik	127

L'Homme que je serais si je n'avais pas été l'enfant que je fus!

Albert Camus

HET WEILAND EN DE DIJK

Als peuter van drie werd ik ernstig ziek. Al geruime tijd was ik erg dik in mijn gezicht en ongetwijfeld waren er ook andere alarmerende symptomen. Maar ik herinner van dat alles niets. Het gevoel van slapte, malaise of pijn, kortom iedere gewaarwording van ziekte, daarvan kan ik me niets voor de geest halen. Jaren later hoorde ik dat artsen eiwit in mijn urine gevonden hadden en dat ik in het ziekenhuis opgenomen moest worden.

Uit die tijd stammen enkele duidelijke beelden. Ik herinner me de fris gesteven lakens van mijn ijzeren bed; en de saxofoon van chocola waarmee vader me eens verraste. Ik herinner me de zusters als zwijgzame, gedecideerde vrouwen met witte schorten en kapjes die me iedere ochtend lieten kiezen tussen lammetjes-, griesmeel- en gortepap. Maar ik herinner me geen dokters wanneer ik aan het ziekenhuis

terugdenk. Begrijpelijk achteraf, want wat was er immers te doen? De penicilline die ik dagelijks geïnjecteerd kreeg, was zinloos - met de kennis van nu. Wel werd ik daardoor grondig geschoond van vele bacteriën, maar wie zegt mij wat ik aan dat chronisch injiciëren wel niet heb overgehouden, iets dat zich nog steeds kan openbaren? Want wat weten nu eigenlijk van het bestuur van onze *bodymind*? Het enige dat vaststaat, is de onvermijdelijkheid van onze dood. En in de huivering daarvoor zijn wij bereid ons aan alles vast te klampen. Alsof wij de dood voor het lapje kunnen houden. Alsof wij niet bij voorbaat de verliezers zijn wanneer we onze hoop stellen op een leven waarvan we de eindigheid niet werkelijk begrijpen.



Hoe lang duurt een leven? Nu lijkt het me een zucht in het universum, maar in mijn kinderjaren kwam het leven me oneindig voor. Elke dag was een speeldag erbij. En hoe eenvoudig waren de genietingen van toen! Het in de zon juichende weiland, de ijscoman in de straat, het verfrissend buitje op een snikhete zomerdag, de ondergaande zon die de wereld in een zacht licht hulde en het verlangen bij mij opriep om de volgende dag weer duizend-en-één dingen te gaan doen. Roep ik ze terug voor mijn geestesoog, dan is het alsof alle jaren opgaan in één van geluk schreeuwende dag. Was het niet gisteren dat mijn ouders besloten een fotoserie van ons kleuterrijke gezin te laten maken? Ik besteedde veel zorg aan de vouw in mijn korte broek en bracht voor de spiegel een scherpe scheiding aan in mijn haar. Ik vond welbehagen in de manier waarop ik een lok gedrapeerd had

en inspecteerde mijn blik op de indruk die het op anderen maken zou. Ik stak mijn tong uit en bestudeerde het effect ervan. Maar dit alles vond plaats in de beslotenheid van onze kleine keuken. Want toen ik in de voorkamer op de foto moest, voelde ik mij ongemakkelijk en wenste ik er snel van af te zijn. Alsof er een barrière in mijn geest bestond, een blokkade die de betekenisvolle dynamiek van de faciale expressie vrijwaart van iedere onechte grimas. Eén van de foto's toont een joch met een appel in zijn hand. Ik hap er zogenaamd juist in. Mijn gezicht – dat niet naar de camera is gewend – suggereert plezier. Maar ik herinner me nog goed hoe juist het doen *alsof* al iets was waarvoor ik me eigenlijk schaamde.



Als kind vond ik het heerlijk voorgelezen te worden. Ik hield van de bekoring die uitgaat van sprookjes, van het beeld van zwanen die in prinses veranderen en van de zekerheid dat het kwaad vroeg of laat onverbiddelijk wordt gestraft. Het sfeer- en beeldrijke katholieke geloof had daarom zeker vruchtbare aarde in mij gevonden. Want het correspondeert met iets dat diep in mij leeft. Maar het geloof in de menswording van God was reeds te verzwakt bij mijn ouders om mij er succesvol mee te inoculeren. Met die gang van zaken ben ik niet altijd gelukkig geweest. Vaak genoeg heb ik het als een gebrek ervaren dat de rijke rituelen van de Kerk mij zijn onthouden. En dat ik nooit op katholieke scholen heb gezeten, de kleuterschool uitgezonderd. Want religie zit in mijn genen. Tegenover echte katholieken schaamde ik mij altijd enigszins. Toen eens een buurjongen zijn vader inlichtte

over ons niet-existerend kerkbezoek, hoorde hij dat wij 'indisch-katholiek' waren. Dat deed me goed. Ik was blij dat we überhaupt nog waren te categoriseren. Maar deze herinnering stamt al uit een latere tijd. Want in mijn kinderjaren was ik voor alles een kind met boven zich de God van alles wat licht en leven was. Een Opperste Majesteit die alles geschapen had, die alles zag wat ik deed of droomde. Een Almachtige Vader die mij bewaarde, geleidde en bestuurde.



Zelden was ik in mijn kinderjaren elders dan in mijn wereld van het weiland en de dijk. En als ik me werkelijk zou inspannen, dan verbeeld ik me dat ik alle lustvolle momenten zou kunnen tellen en accuraat beschrijven. Toch herinner ik me ook een moment ver weg van de dijk. Ik zat in het stuurzitje om met vader naar het centrum te gaan om er voor de rechtbank terecht te staan. Onderweg ontmoetten we een buurvrouw, een opgeruimde moeder van twee dochters die ongetrouwd samenwoonde met 'oom Guus.' Het gesprek raakte in een wat lacherige sfeer. Ondertussen kende ik de feiten maar al te goed en was ik weinig op mijn gemak. Mijn oudste broer en ik hadden eenden gevoerd. Hij wees mij op één van de jonkies die steeds brood wegpikte bij de andere. Gadesgeslagen door de buurvrouw met wie mijn ouders altijd overhoop lagen, gaf ik het inhalige beestje een schop zodat het kwetterend een heenkomen zocht. Bleek hieruit zonneklaar een kwade inborst? Of was ik willoos instrument geweest in de handen van mijn oudere broer? Huilend en snotterend vertelde ik de grote, ernstige

maar vriendelijke vrouw in het zwarte gewaad dat hij thuis ziek in bed lag; maar dat hij hier zeker verteld zou kunnen hebben hoe alles nu eigenlijk precies in elkaar stak.

Niet lang daarna meende ik een eenzaam eendje te hebben gezien dat teruggetrokken vanonder de slootrand stilletjes de wereld inblikte. Daags erna was hij weg. Ik leidde daaruit zijn dood af.

Een tijdje was ik erg bedrukt. Nu verklaar ik die gebeurtenis tot mijn eerste ervaring met mijn *geweten*.

Het begrip schuld stond me helder voor ogen. Ik begreep dat 'het gedaan hebben' en 'verwijtbaarheid' opgingen in één en hetzelfde moment. In een minuscuul gebied van het universum bestond klaarheid omtrent oorzaak en gevolg.

Ik wenste de onzuiverheid uit te wissen en probeerde mezelf ervan te overtuigen dat het hele voorval niet echt gebeurd was. Observeerde ik evenwel de wereld om me heen en gaf ik me rekenschap van de gegevens van mijn bestaan, dat ik bijvoorbeeld – zoals altijd – 's avond om zeven uur zou eten en dat ik de morgen erop dezelfde herinnering aan het gebeuren zou hebben als nu, dan wist ik dat er in mijn verleden niets zou veranderen en dat ik een zonde had begaan die ik voor altijd met me mee zou voeren. En op een wanhopige manier voelde ik me klein en nietig. Ik zou duizenden dingen beloofd hebben opdat de eend weer tot leven gewekt zou kunnen worden. Maar met mijn slechte geweten stond ik tegenover een zwijgende, strak blauwe hemel waarin geen spoor van een barmhartige God te bekennen was. Want de zichtbare werken van God zijn wel groots, maar in zijn wezen is hij ten diepste verborgen.

Gelukkig werd ik al gauw afgeleid door de heerlijke dag, de geur van het weiland en het tafereel van de traag grazende koeien. Verzonken in de ruimte van de polder, loom van de zinderende zon en het hoofd vol lustvolle dromerijen, hoe kon ik ooit anders dan in voorbijgaande zin over schuld en zonde gepiekerd hebben!



De tijd heelt alle wonden. Vanzelf verbleekten de gevoelens van spijt en schuld. Op zeker moment behoorde de hele geschiedenis tot het verleden.

Het leven aan de dijk bracht ook zoveel nieuwe dingen. Zo vloog op een mooie zomeravond een vliegtuig over waaruit parachutjes werden gedropt. Veel kwam in het water terecht maar het meeste belandde op de dijk. Terwijl onze straat in rep en roer was, voelde ik geen lust om zo'n parachutje te bemachtigen, integendeel, ik was blij er afzijdig van te kunnen staan.

Opeens verscheen er een man in een wit shirt die met grote passen de straat over rende om – kennelijk – met één sprong over de sloot te springen en in het weiland te belanden. Ik gaf hem alle kans want vanuit mijn ooghoeken had ik gezien hoe hard hij wel niet de portiektrap afgerend kwam. Helaas belandde hij midden in de sloot. Zonder gêne en zo snel mogelijk waadde hij door het kroos en klauterde op de andere kant, een sliert waterplanten aan een voet met zich meetrekkend. In het weiland vergaarde hij zoveel mogelijk parachutjes waaraan pakjes sigaretten bungelden. Triomfantelijk aanvaardde hij via het verderop gelegen bruggetje de terugtocht naar zijn in opwinding verkerende